Instanța de fond: Judecătoria Hîncești (sediul Central), judecător Roic-Botezatu Lilia
Dosar nr. 2ac-254/2024 (2-23170338-02-2ac-09042024)

D E C I Z I E

11 septembrie 2024 mun. Chişinău

Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ
al Curţii de Apel Chişinău

Instanța compusă din:
Preşedintele şedinţei, judecătorul: Malîi Ala
Judecătorii: Cașcaval Andrei și Mămăligă Natalia

examinând în procedura cererilor cu valoare redusă, cererea de apel declarată de avocatul Stratu Andrei în interesele SC „Magas-Trans" SRL împotriva hotărârii Judecătoriei Hîncești (sediul Central) din 15 februarie 2024, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de SC „Magas-Trans" SRL împotriva SC „Bitprogram" SRL privind încasarea datoriei și penalității, și compensarea cheltuielilor de judecată,

a c o n s t a t a t:

Circumstanțele cauzei:

La 29 noiembrie 2023, SC „Magas-Trans" SRL s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva SC „Bitprogram" SRL cu privire la încasarea datoriei și penalității, și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii, reprezentantul reclamantului a indicat, că SC „Magas-Trans" SRL, în calitate de transportator, în perioada 02 – 07 februarie 2023, a prestat servicii de transport internaţional de mărfuri pentru comanditarul SC „Bitprogram" SRL.

Susține că transportul a fost efectuat, cu recepţionarea mărfii de către comandatar, fără careva pretenţii, fapt confirmat prin actul de recepţionare a serviciilor prestate şi factura fiscală, semnată de către ambele părţi. Însă, pârâtul SC „Bitprogram" SRL nu a achitat costul serviciilor prestate în mărime de 16 401,68 lei.

Invocă, că conform pct. 5.1 al contractului-comandă în cazul întârzierii achitării în termenul indicat, se aplică o penalitate în mărime de 2 % pentru fiecare zi de întârziere. Astfel, urmare a neachitării plății în termenii stabiliți de contract, s-a format o penalitate în mărime de 59 040 lei, calculată doar pentru 180 zile, iar în total suma datoriei și penalității constituie 75 441,68 lei.

Precizează că conform pct. 7 din contract, toate litigiile şi neînţelegerile apărute între părţi urmează a fi soluţionate pe cale amiabilă, iar în cazul când părţile nu vor ajunge la o înțelegere, litigiul apărut urmează a fi soluţionat de instanţele judecătoreşti competente.

Comunică că, la 12 octombrie 2023 au expediat în adresa pârâtului somație, prin care au solicitat achitarea sumei de 75 441,68 lei, în termen de 3 zile din momentul recepționării somației, cu preîntâmpinarea că neachitarea sumei date va fi considerată ca refuz de achitare a datoriei şi penalității, şi va condiționa depunerea unei cereri de chemare în judecată. Somaţia a fost expediată la adresa indicată în extrasul din Registrul de stat al persoanelor juridice, însă a fost restituită cu menţiunea „plecat”.

Solicită reclamantul încasarea din contul SC „Bitprogram “ SRL în beneficiul SC „Magas-Trans” SRL a sumei de 75 441,68 lei, formată din: datoria de bază în mărime de 16 401,68 lei şi penalitatea contractuală în mărime de 59 040 lei, şi cheltuielilor de judecată în sumă de 2 263,25 lei suportate pentru achitarea taxei de stat şi suma de 4 500 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică.

Poziţia instanţei de fond:

Prin hotărârea Judecătoriei Hîncești (sediul Central) din 15 februarie 2024 a fost admisă parțial cererea de chemare în judecată înaintată de SC „Magas-Trans” SRL. S-a încasat din contul SC „Bitprogram” SRL în beneficiul SC „Magas-Trans” SRL datoria contractuală în sumă de 16 401,68 lei, penalitatea contractuală în sumă de 5 000 lei și cheltuielile de judecată sub forma taxei de stat în sumă de 642,05 lei, achitată la înaintarea acțiunii, compensată proporțional pretențiilor admise din acțiune, și cheltuielile de asistență juridică în sumă de 2 000 lei. În rest, acțiunea s-a respins ca neîntemeiată.

Solicitarea apelantei:

Nefiind de acord cu soluția primei instanțe, la 15 martie 2024, prin intermediul poștei terestre, avocatul Stratu Andrei în interesele apelantei SC „Magas-Trans” SRL a depus apel nemotivat împotriva hotărârii Judecătoriei Hîncești (sediul Central) din 15 februarie 2024, solicitând admiterea cererii de apel, casarea hotărârii instanței de fond în partea pretențiilor respinse și emiterea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii integral, cu încasarea taxei de stat la depunerea apelului în mărime de 1 378,02 lei.

Argumentele apelului:

În motivarea cererii de apel, avocatul Stratu Andrei în interesele apelantei SC „Magas-Trans” SRL a invocat că nu este de acord cu hotărârea instanței de fond în partea respingerii pretențiilor privind încasarea penalității și a cheltuielilor de judecată.

Relevă că deși instanţa de fond a constatat legalitatea contractului-comandă privind transportul rutier de mărfuri nr. 141-02.2023 din 01 februarie 2023, concluzionând că nu a fost respectată obligaţiunea de către partea pârâtă cu toate că la încheierea actului juridic şi-au exprimat acordul liber, neavând careva obiecţii la semnarea actelor indicate supra, instanţa de fond neîntemeiat a micșorat cuantumul penalităţii stabilite de către părţi în contract.

Accentuează că instanța de fond nu a făcut trimitere la norma de drept materială sau procedurală care i-ar permite instanței de a micșora penalitatea solicitată, ori o normă de drept în acest sens nu există.

Indică că articolul 953 din Codul civil, prevede că în cazuri excepționale, luându-se în considerare toate împrejurările, instanţa de judecată poate dispune, la cererea debitorului, reducerea penalităţii disproporţionat de mari. Astfel, la reducerea penalităţii, trebuie să se ţină cont nu numai de interesele patrimoniale, ci şi de alte interese, ocrotite prin lege, ale creditorului, şi aici este stabilită o condiţie obligatorie - cererea debitorului, care urmează a fi întemeiată şi probată conform prevederilor art.118 Cod de procedură civilă.

Menționează că pârâtul SC „Bitprogram” SRL, fiind citat legal la adresa juridică indicată în extrasul din Registrul de stat al persoanelor juridice, nu a recepţionat scrisoarea respectivă, iar conform prevederilor art. 102 alin.(2) Cod de procedură civilă, ultima se consideră înmânată. În contrariu, pârâtul nu a înaintat nici referință, nici cerere privind micșorarea cuantumului penalității, prin urmare apare întrebarea în ce temei juridic instanţa de fond a dispus micșorarea cuantumului penalității, care nu a fost calculată pentru toată perioada, dar numai pentru 180 de zile.

Învederează că contractul reprezintă un acord de voinţă realizat între două sau mai multe persoane prin care se stabilesc, se modifică sau se sting raporturi juridice, acestuia fiindu-i aplicate normele de drept cu privire la actul juridic, iar clauza penală (penalitatea) este o prevedere contractuală prin care părţile evaluează anticipat prejudiciul.

Consideră că contrar prevederilor art.947 și art.992 din Codul civil, instanța de fond, în lipsa unui temei legal, neîntemeiat a micșorat cuantumul penalității solicitate.

Referitor la reducerea cheltuielilor judiciare invocă că suma pretinsă cu titlu de cheltuieli de asistenţă juridică nu este deloc mare, ori luând în consideraţie recomandările Uniunii Avocaților din Moldova privind onorariile avocaţilor, expuse hotărârea nr. 19-02/27.05.2022 din 27 mai 2022, suma solicitată este

infimă, adică mult mai mică decât aceste recomandări. Totodată, la depunerea cererii de apel de către apelant a fost achitată suplimentar taxa de stat în mărime de 1 378,02 lei, care la fel urmează a fi compensată de intimat, cumulată la taxa de stat achitată la depunerea cererii de chemare în judecată.

Respectând principiul contradictorialității, instanța de apel a expediat în adresa intimatei cererea de apel, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței, însă până la data examinării apelului, nu a fost depusă referință asupra cererii de apel.

Termenul de declarare a apelului:

În conformitate cu prevederile art. 362 alin. (1) din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel.

În acest context, având în vedere că dispozitivul hotărârii Judecătoriei Hîncești (sediul Central) a fost pronunțat la 15 februarie 2024, iar cererea de apel a fost depusă la 15 martie 2024, prin intermediul poștei terestre (f. d. 32-31), Colegiul judiciar constată că acesta a fost declarat în termen.

Aprecierea instanţei de apel:

Studiind materialele dosarului şi înscrisurile administrate, analizând concluziile expuse în hotărârea supusă apelului în coroborare cu argumentele expuse în cererea de apel, Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău concluzionează că apelul depus de avocatul Stratu Andrei în interesele SC „Magas-Trans" SRL este întemeiat şi urmează a fi admis, din următoarele considerente.

Colegiul civil reține că acțiunea înaintată de SC „Magas-Trans" SRL împotriva SC „Bitprogram" SRL privind încasarea datoriei și penalității, și compensarea cheltuielilor de judecată, a fost examinată în procedura cererilor cu valoare redusă, reglementată de capitolul XXII al Codului de procedură civilă (art. 276^2 -276^4).

În conformitate cu prevederile art. 276^2 Cod de procedură civilă, dacă valoarea cererii în cauzele de încasare a unei sume de bani nu depăşeşte 10 salarii medii pe economie prognozate la data sesizării instanţei, fără a se lua în considerare dobânzile, penalităţile, cheltuielile de judecată şi alte venituri accesorii, această cerere se examinează ca cerere cu valoare redusă.

În acord cu prevederile art. 276^3 Cod de procedură civilă, procedura cu privire la cererile cu valoare redusă este scrisă. Judecătorul poate dispune citarea participanţilor la proces dacă apreciază acest fapt ca fiind necesar sau dacă admite solicitarea uneia dintre părţi de a examina cererea în şedinţă publică. Judecătorul poate să respingă o astfel de solicitare în cazul în care consideră că, ținând cont de împrejurările cauzei, nu sunt necesare dezbateri publice. Respingerea se dispune prin încheiere motivată ce poate fi atacată odată cu fondul.

Conform art. 276[4] Cod de procedură civilă, instanţa soluţionează cauza şi adoptă dispozitivul hotărârii într-un termen de cel mult 6 luni de la data depunerii cererii. Dacă, după ce i s-au comunicat cererea de chemare în judecată şi înscrisurile anexate, pârâtul nu depune referinţă, soluţionarea cererii se face în baza materialelor anexate la dosar. Hotărârea judecătorească adoptată se publică pe pagina web a instanţei judecătoreşti şi se comunică participanţilor la proces, inclusiv prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor. Hotărârea judecătorească poate fi atacată cu apel, care se examinează în condiţiile prezentului cod. Deciziile instanţei de apel nu se supun recursului, fiind definitive şi irevocabile de la pronunțare. Instanţa de apel examinează cererea de apel în procedură scrisă sau cu citarea participanţilor la proces, prevederile art. 276[3] fiind aplicabile corespunzător.

În corespundere cu prevederile art.373 alin. (1), (2), (3) și (5) Cod de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanța de apel se pronunță în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanță. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Din conținutul prevederilor legale enunțate, Colegiul civil reține că sarcina instanței de apel derivă din dispozițiile art.373 alin.(1), (2) și (5) Cod de procedură civilă, în condițiile în care instanța de fond a soluționat fondul cauzei, cu expunerea argumentelor în vederea admiterii sau respingerii acțiunii în raport cu concluziile reținute de către aceasta.

În conformitate cu art.385 alin.(1) lit. c) Cod de procedură civilă, instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să admită apelul și să caseze integral sau parțial hotărârea primei instanțe, emițând o nouă hotărâre.

Astfel, prevederile legale enunțate în mod expres, obligă instanța de apel să verifice circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite și este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei și să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

În acord cu art. 9 alin. (1) și alin. (2) lit. a) din Codul civil, drepturile şi obligaţiile civile apar în temeiul legii, precum şi în baza actelor persoanelor fizice şi juridice care, deşi nu sînt prevăzute de lege, dau naştere la drepturi şi obligaţii civile, pornind de la principiile legislaţiei civile. Drepturile şi obligaţiile civile apar din contracte şi din alte acte juridice.

Conform art. 10 alin. (1) Cod civil, persoanele fizice şi juridice participante la raporturile juridice civile trebuie să îşi exercite drepturile şi să îşi execute obligaţiile cu bună-credinţă, în acord cu legea, cu contractul, cu ordinea publică şi cu bunele moravuri. Buna-credinţă se prezumă până la proba contrară. Neexercitarea de către persoanele fizice şi juridice a drepturilor civile ce le revin nu duce la stingerea acestora, cu excepţia cazurilor prevăzute de lege.

În corespundere cu art. 16 alin. (1) Codul civil, apărarea dreptului civil se face, în condițiile legii, prin: a) recunoașterea dreptului; b) restabilirea situației anterioare încălcării dreptului și suprimarea acțiunilor prin care se încalcă dreptul sau se creează pericolul încălcării lui; c) constatarea sau, după caz, declararea nulității actului juridic; d) declararea nulității actului emis de o autoritate publică; e) impunerea la executarea obligației în natură; f) autoapărare; g) repararea prejudiciului patrimonial și, în cazurile prevăzute de lege, a celui nepatrimonial; h) încasarea dobânzii de întîrziere sau, după caz, a penalității; i) rezoluțiunea sau modificarea contractului; j) neaplicarea de către instanța de judecată a actului ce contravine legii emis de o autoritate publică; k) alte căi prevăzute de lege.

Normele consacrate la articolele 774, 775, 776 și 858 alin. (1), (2) din Codul civil, stabilesc că în virtutea raportului obligaţional, creditorul este în drept să pretindă de la debitor executarea unei prestaţii, iar debitorul este ţinut să o execute. Prestaţia poate consta în a da, a face sau a nu face. Obligaţia poate fi pură şi simplă sau afectată de modalităţi. Prestaţia trebuie să fie posibilă şi determinată sau determinabilă, să nu contravină legii, ordinii publice şi bunelor moravuri. Debitorul şi creditorul trebuie să se comporte cu bună-credinţă la momentul naşterii, pe durata existenţei, la momentul executării şi stingerii obligaţiei. Este nulă clauza prin care se derogă de la dispoziţiile alin.(1). Obligaţiile se nasc din contract, fapt ilicit (delict) şi din orice alt act sau fapt susceptibil de a le produce în condiţiile legii. Temeiul executării rezidă în existenţa unei obligaţii. Obligaţia trebuie executată în modul corespunzător, cu bună-credinţă, la locul şi în momentul stabilit.

În esență, după cum rezultă din materialele cauzei se constată, la 01 februarie 2023, între SRL ” Bitprogram ”, în calitate de comandatar, și SC „Magas-Trans” SRL, în calitate de transportator, a fost încheiat contractul-comandă privind transportul rutier de mărfuri nr.141-02.2023 (f.d. 7-8).

Conform prevederilor contractului-comandă privind transportul rutier de mărfuri nr.141-02.2023 din 01 februarie 2023, SC „Magas-Trans” SRL s-a obligat să transporte marfă – piele, cu greutatea de 2970 kg, cu încărcarea la 02 februarie 2023, termenul de livrare fiind 07 februarie 2023, la adresa indicată de pârât. Tariful pentru transport a fost stabilit în mărime de 800 Euro, iar modalitatea de plată fiind indicată – transfer bancar în decurs de 30 zile la cursul BNM din ziua devamării (conform declarației de import).

Prin scrisoarea de transport internațional CMR Seria MT nr. 005137 și actul nr. 141-02.2023 din 07 februarie 2023 privind prestarea serviciilor de expediere și transport auto internațional, efectuate în perioada 02-07 februarie 2023, se confirmă că SC „Magas-Trans" SRL a asigurat pentru beneficiarul/plătitor de servicii SC „Bitprogram" SRL transportul de marfă, iar prețul serviciului de transport auto internațional s-a stabilit de 800 euro (curs BNM din 06 februarie 2023 – 20.5021), ce constituie suma de 16 401,68 lei (f.d.9, 10). Actul menționat a fost semnat de către ambele părți și aplicată ștampila, cu înscrierea că serviciile prestate corespund condițiilor contractului, beneficiarul pretenții la lucrările efectuate nu are, după semnarea actului, pretenții la lucrările efectuate nu pot fi înaintate.

Totodată, în baza actului indicat, SC „Magas-Trans" SRL a eliberat factura fiscală seria AAP nr. 5887742 din 07 februarie 2023 pentru serviciile de transport auto internațional în sumă de 16 401,68 lei (f.d. 11).

Din actul de verificare privind decontările reciproce la situația din 09 noiembrie 2023, rezultă că datoria pârâtului SC „Bitprogram" SRL față de reclamantul SC „Magas-Trans" SRL constituia suma de 16 401,68 lei (f.d. 6).

La 12 octombrie 2023, reclamantul SC „Magas-Trans" SRL a expediat pârâtului SC „Bitprogram" SRL somație, prin care a solicitat achitarea datoriei și penalității în mărime de 75 441,68 lei, în termen de 3 zile din momentul recepționării (f.d.14), însă somația nu a fost recepţionată de către pârât, scrisoarea fiind restituită cu menţiunea factorului poştal „plecat" (f.d. 15).

Prin acțiunea înaintată în prezenta cauză împotriva SC „Bitprogram" SRL, la 29 noiembrie 2023, reclamantul/apelant SC „Magas-Trans" SRL a solicitat încasarea datoriei în mărime de 16 401,68 lei, penalitatea contractuală în mărime de 59 040 lei, cheltuielile de judecată în sumă de 2 263,25 lei suportate pentru achitarea taxei de stat la depunerea acțiunii şi suma de 4 500 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică.

Fiind investită cu judecarea cauzei în fond, prima instanță a concluzionat în privința temeinicei acțiunii, dispunând admiterea parțială și încasarea din contul SC „Bitprogram" SRL în beneficiul SC „Magas-Trans" SRL a datoriei contractuale în sumă de 16 401,68 lei, penalitatea contractuală în sumă de 5 000 lei și cheltuielile de judecată sub forma taxei de stat în sumă de 642,05 lei, achitată la înaintarea acțiunii, compensată proporțional pretențiilor admise din acțiune, și cheltuielile de asistență juridică în sumă de 2 000 lei, în rest, acțiunea s-a respins ca neîntemeiată.

Manifestându-și dezacordul cu soluția instanței de fond, avocatul Stratu Andrei în interesele SC „Magas-Trans" SRL a contestat hotărârea emisă la 15 februarie 2024, în partea respingerii pretenției privind încasarea penalității în sumă

de 59 040 lei și cheltuielilor de judecată. Prin urmare, instanța de apel se va expune doar în această parte.

Incidente speței sunt prevederile articolului 992 din Codul civil, care stabilesc că contractul este acordul de voinţă realizat între două sau mai multe persoane prin care se stabilesc, se modifică sau se sting raporturi juridice. Contractului îi sînt aplicabile normele cu privire la actul juridic.

În virtutea art.1411 alin.(1) Cod civil, prin contractul de transport, o parte (transportator) se obligă faţă de cealaltă parte (pasager sau expeditor) să o transporte împreună cu bagajele ei sau, respectiv, să transporte bunul la locul de destinaţie, iar cealaltă parte se obligă să plătească remuneraţia convenită.

Conform prevederilor art. 947 alin.(1)-(4) Cod civil, clauza penală este o prevedere contractuală, prin care părțile evaluează anticipat prejudiciul, stipulând că debitorul, în cazul neexecutării obligației, urmează să remită creditorului o sumă de bani sau un alt bun (penalitate). Prin clauză penală se poate garanta numai o creanţă valabilă. Penalitatea poate fi stipulată în mărime fixă sau sub forma unei cote din valoarea obligaţiei garantate prin clauza penală sau a părţii neexecutate, inclusiv sub forma unei dobânzi de întîrziere. Părţile pot conveni asupra unei penalități mai mari decît prejudiciul.

Colegiul civil relevă că, clauza penală constituie un mijloc de garantare a executării obligaţiilor, şi, constituie o evaluare convenţională şi prealabilă a eventualelor prejudicii pe care debitorul va fi obligat să le plătească în cazul neexecutării prestaţiei la care s-a îndatorat. Condiţiile de fond ale clauzei penale sunt aceleaşi ca şi ale contractului principal la care se referă, ţinându-se însă seama şi de caracterul ei accesoriu, de vreme ce validitatea obligaţiei principale constituie o condiţie esenţială pentru existenţa clauzei penale. Suma prevăzută prin clauza penală are menirea de a compensa prejudiciul suferit de creditor prin neexecutarea obligaţiilor contractuale de către debitor. Pentru aplicarea clauzei penale se cer întrunite aceleaşi condiţii ca şi în cazul răspunderii civile contractuale, cu deosebirea numai că reclamarea clauzei penale presupune neexecutarea unei obligaţii principale şi că atât existenţa, cât şi întinderea prejudiciului nu necesită a fi dovedite. Creditorul trebuie să dovedească numai existenţa obligaţiei contractuale şi faptul că aceasta nu a fost executată. În principiu, debitorul este ţinut să plătească clauza penală atunci când sunt întrunite toate condiţiile acordării de despăgubiri. Se cere deci, ca neexecutarea să provină din vina debitorului, să-i fie imputabilă, iar dacă el va dovedi cauza străină, va fi exonerat de plata clauzei penale.

Se constată indubitabil că, prin pct.5.1. din contractul-comandă privind transportul rutier de mărfuri nr. 141-02.2023 din 01 februarie 2023, părțile au stabilit că, în cazul întîrzierii cu achitarea pe un termen mai mare decît cel indicat

în pct. I) de către comandatar, acestuia i se aplică o penalitate în cuantum de 2,0 % din suma contractului pentru fiecare zi de întîrziere.

Completul judiciar a stabilit cu certitudine că SC „Bitprogram” SRL nu a efectuat plata până la data convenită prin contractul-comandă privind transportul rutier de mărfuri, adică în decurs de 30 zile din ziua devamării (conform declarației de import), prin urmare se observă că ultimul este în întîrziere și se atestă executarea necorespunzătoare a obligaţiilor contractuale de către intimat/pârât ce ţin de achitarea preţului pentru serviciul prestat de către reclamantul/apelant.

Astfel, deși instanța de fond a stabilit că reclamantul este îndreptățit de a solicita penalitatea, neîntemeiat a dispus încasarea penalității în mărime de 5 000 lei, considerând că penalitatea este proporțională și rezonabilă pentru suma datorată.

Colegiul judiciar apreciază ca fiind eronată soluția instanței de fond cu privire la reducerea penalității încasate din contul SC „Bitprogram” SRL.

Norma invocată la art. 953 alin.(1) Cod civil, stipulează că în cazuri excepţionale, luându-se în considerare toate împrejurările, instanţa de judecată poate dispune, la cererea debitorului, reducerea penalităţii disproporţionat de mari. La reducerea penalităţii, trebuie să se ţină cont nu numai de interesele patrimoniale, ci şi de alte interese, ocrotite prin lege, ale creditorului.

Colegiul civil relevă că, drept criterii ce permit reducerea clauzei penale ar putea servi durata neexecutării obligaţiei, situaţia financiară dificilă a debitorului, mărimea penalităţii depăşeşte plata bunului ce constituie obiectul contractului, mărimea excesivă a penalităţii, depăşirea substanţială a posibilelor prejudicii rezultate din neexecutarea obligaţiei.

Colegiul civil reiterează că, prevederile art. 953 alin. (1) Cod civil permit instanței de judecată să micşoreze clauza penală, atunci când aceasta este disproporţionat de mare în raport cu prejudiciile real suportat de către creditor și doar la cererea debitorului. Această prerogativă a fost dictată de către legiuitor în scopul de a diminua sau exclude efectul negativ al clauzelor abuzive conţinute în contracte şi respectiv de a asigura exercitarea cu bună-credinţă a drepturilor şi obligaţiilor civile.

Însă, la rândul său, partea care invocă diminuarea clauzei penale, urmează să demonstreze existența temeiurilor ce justifică reducerea penalității.

Pe de altă parte, Colegiul civil consideră că la caz nu există premise privind eliberarea pârâtului SC „Bitprogram” SRL de la achitarea penalităților, dat fiind faptul că SC „Bitprogram” SRL a admis o întârziere la achitarea datoriei pentru o perioadă îndelungată pînă la momentul depunerii acțiunii, iar în acest sens instanța consideră că reclamantul este în drept să solicite încasarea unei penalități evaluată la suma de 59 040 lei, calculată doar pentru 180 zile, or, în opinia instanței clauza cu privire la încasarea penalității nicidecum nu poate fi calificată ca fiind una

abuzivă în contextul în care părțile de comun acord au evaluat anticipat prejudiciul care urmează a fi achitat în urma întârzierii executării obligațiilor, mai mult ca atât niciuna dintre acestea nu deține calitatea de consumator, iar această prevedere contractuală are un caracter citeț, ligibil, clar și fără ambiguități.

Urmare a constatărilor detaliate supra, vis-a-vis de circumstanțele faptice ale cazului dedus judecării în ordine de apel, Colegiul concluzionează că, argumentele expuse de către apelant în cererea de apel sunt fondate, Colegiul constatând cert că instanța de fond a soluționat eronat în partea respingerii capătului de cerere privind încasarea penalității, în raport cu aspectele de fapt și de drept, în consecință hotărârea emisă fiind neîntemeiată în această parte.

În atare circumstanțe și reieșind din faptul că SC „Bitprogram" SRL, în termenul stabilit în contract, nu a achitat costul serviciului prestat în baza contractului-comandă privind transportul rutier de mărfuri nr. 141-02.2023 din 01 februarie 2023, Colegiul civil consideră întemeiată pretenția cu privire la încasarea de la SC „Bitprogram" SRL în beneficiul SC „Magas-Trans" SRL a penalității contractuale în sumă de 59 040 lei, or, părțile au evaluat convențional şi prealabil eventualele prejudicii pe care debitorul va fi obligat să le plătească în cazul neexecutării prestaţiei la care s-a îndatorat, stabilind-o în cotă procentuală. Această sancţiune reprezintă o modalitate de evaluare anticipată a prejudiciului cauzat creditorului prin executarea tardivă a obligaţiilor contractuale de către persoanele fizice şi juridice, circumstanţe care la caz au fost constatate cu certitudine.

Cu referire la cerința privind compensarea cheltuielilor de judecată, Colegiul civil menționează că în conformitate cu art.82 Cod de procedură civilă, cheltuielile de judecată se compun din taxa de stat și din cheltuielile de judecată.

În conformitate cu art. 94 alin. (1) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pârâtului – proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului.

În acord cu dispoziţiile art. 96 alin. (1), (1^1) din Codul de procedură civilă, instanţa judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părţii care a avut câştig de cauză cheltuielile ei de asistenţă juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare şi rezonabile. Cheltuielile menţionate la alin. (1) se compensează părţii care a avut câştig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat. Din esenţa normelor legale enunţate, se deduce în mod cert că partea care a pierdut procesul civil urmează să compenseze părții care a câștigat procesul cheltuielile de asistență juridică suportate.

Aici, Colegiul judiciar menţionează că potrivit pct.16 al Recomandării privind cuantumul onorariilor avocaților și compensarea de către instanțele de judecată a

cheltuielilor de asistență juridică, aprobată prin decizia nr. 2 din 30 martie 2012 a Consiliului Uniunii Avocaților, pentru probarea cheltuielilor suportate și prin prisma practicii CEDO, se evidențiază necesitatea prezentării de către partea, care pretinde compensarea cheltuielilor, a dovezii achitării onorariilor avocaților, lista detaliată a actelor /acțiunilor efectuate de avocat și orarul timpului aferent acestora.

Totodată, la determinarea cuantumului compensației acordate, instanţa de judecată, pentru a face o apreciere corectă, va ţine cont de: complexitatea cauzei; noutatea şi dificultatea problemelor juridice ridicate de speţă; aportul avocatului la soluţionarea cauzei; timpul şi munca depusă de avocat; aptitudinile speciale necesare pentru a acorda asistenţa, faptul în ce măsură munca avocatului în cauza respectivă îi limitează capacitatea de a lucra în alte dosare; rezultatul obţinut; restricţiile de timp impuse de client şi de circumstanţele cauzei; natura şi durata relaţiei dintre avocat şi client; experiența, reputaţia şi abilitatea avocatului; justificarea şi ponderea mijloacelor de apărare utilizate în cauză; suma despăgubirilor pretinse/obţinute în cauză; alţi factori, la discreția instanţei.

Astfel, pornind de la prevederile normelor procedurale enunțate și luând în considerație că pretențiile reclamantului au fost admise integral, Colegiul reține că pretenția privind compensarea cheltuielilor de judecată este întemeiată și urmează a fi admisă, cu încasarea de la SC „Bitprogram” SRL în beneficiul SC „Magas-Trans” SRL a cheltuielilor de judecată sub forma taxei de stat achitată la depunerea acțiunii în sumă de 2 263,25 lei și cheltuielile de asistență juridică în sumă de 4 500 lei, precum și cheltuielile de judecată sub forma taxei de stat, achitată în apel în sumă de 1 378,02 lei.

Din considerentele menționate, statuând faptul că, instanța de fond nu a elucidat pe deplin circumstanțele speței deduse judecății, în consecință a admis erori în aprecierea probatoriului administrat, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău concluzionează despre necesitatea admiterii apelului declarat de avocatul Stratu Andrei în interesele SC „Magas-Trans” SRL, casarea hotărârii Judecătoriei Hîncești (sediul Central) din 15 februarie 2024, în partea respingerii capătului de cerere privind încasarea penalității și cheltuielilor de judecată, emițând o nouă hotărâre de admitere integrală a pretențiilor privind încasarea penalității și cheltuielilor de judecată. În rest, hotărârea Judecătoriei Hîncești (sediul Central) din 15 februarie 2024 se menține.

În conformitate cu prevederile art. 385 lit. c), art. 389, art. 390 Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău,-

d e c i d e :

Se admite cererea de apel declarată de avocatul Stratu Andrei în interesele SC „Magas-Trans” SRL.

Se casează parțial hotărârea Judecătoriei Hîncești (sediul Central) din 15 februarie 2024, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de SC „Magas-Trans” SRL împotriva SC „Bitprogram” SRL privind încasarea datoriei și penalității, și compensarea cheltuielilor de judecată, în partea admiterii parțiale a pretențiilor cu privire la încasarea penalității și compensarea cheltuielilor de judecată, și în această parte se adoptă o nouă hotărâre prin care:

Se admit integral pretențiile înaintate de SC „Magas-Trans” SRL cu privire la încasarea penalității și compensarea cheltuielilor de judecată.

Se încasează de la SC „Bitprogram” SRL, cod fiscal 1005605001105, cu sediul în raionul Hîncești, satul Mingir, în beneficiul SC „Magas-Trans” SRL, cod fiscal 1004600061235, cu sediul în mun. Chișinău, str. Ion Ganea, nr.1/A, penalitatea contractuală în sumă de 59 040 (cinci zeci și nouă mii patruzeci) lei, cheltuielile de judecată sub forma taxei de stat achitată la depunerea acțiunii în sumă de 2 263,25 (două mii două sute șasezeci și trei,25) lei și cheltuielile de asistență juridică în sumă de 4 500 (patru mii cinci sute) lei.

Se încasează de la SC „Bitprogram” SRL, cod fiscal 1005605001105, cu sediul în raionul Hîncești, satul Mingir, în beneficiul SC „Magas-Trans” SRL, cod fiscal 1004600061235, cu sediul în mun. Chișinău, str. Ion Ganea, nr.1/A, cheltuielile de judecată sub forma taxei de stat, achitată în apel în sumă de 1 378,02 (una mie trei sute șaptezeci și opt,02) lei.

În rest, hotărârea Judecătoriei Hîncești (sediul Central) din 15 februarie 2024 se menține.

Decizia nu se supune recursului, este definitivă și irevocabilă de la pronunțare.

Preşedintele şedinţei,
Judecătorul Malîi Ala

Judecătorii: Cașcaval Andrei

Mămăligă Natalia